

دقیق‌ترین تقویم جهان

تقویمی که امروز از آن استفاده می‌کنیم، جزو دقیق‌ترین گاهشماری‌های جهان است. تقویم هجری شمسی را نخستین بار «عبدالعفارخان نجم‌الدوله» استخراج کرد.

جام جم آنلاین: تقویمی که امروز از آن استفاده می‌کنیم، جزو دقیق‌ترین گاهشماری‌های جهان است. تقویم هجری شمسی را نخستین بار 171#&عبدالعفارخان نجم‌الدوله استخراج کرد.

او عبارت 1264 شمسی را در حاشیه تقویم سال 807 جلالی مطابق 3-1302 هجری قمری ذکر کرد و از آن تاریخ به بعد، تقویمی را در ایران رایج کرد که اساس آن، حرکت زمین به دور خورشید و مبدأ آن، هجرت پیامبر اکرم (صلی الله علیه و آله) از مکه مکرمه به مدینه منوره است.

عبدالعفار نجم‌الدوله که معلم کل علوم ریاضی مدرسه دارالفنون بود، در سال‌های بعد ستون جدیدی برای روزها و برج‌های دوازده‌گانه (حمل، ثور، ...) در نظر گرفت و به این ترتیب، تقویمی ابداع کرد که امروزه به تقویم هجری شمسی برجی معروف شده است.

اواخر سال 1303 هجری شمسی بُرجی، جمعی از نمایندگان دوره پنجم مجلس شورای ملی ایران، طرحی را پیشنهاد کردند که نام برج‌های عربی متداول در تقویم بُرجی به نام‌های فارسی تبدیل شود و نام سال‌ها در دوره دوازده‌حیوانی رایج نیز متروک شود.

پس از بحث‌های فراوان، بالاخره در جلسه 148 مجلس شورای ملی ایران در شب سه‌شنبه 11 فروردین 1304، قانون تبدیل بروج به ماه‌های فارسی از نوروز 1304 شمسی به تصویب رسید و تقویم هجری شمسی به عنوان تقویم رسمی کشور پذیرفته شد.

تقویم هجری شمسی که تا امروز تقویم رسمی کشور است، غیر از نام و طول هر ماه همانند تقویم هجری شمسی بُرجی است.

نام ماه‌های تقویم هجری شمسی ریشه اوستایی دارند و از القاب اهورامزدا یا اسامی فرشتگان انتخاب شده است.

تقویم هجری شمسی از لحاظ نجومی و طبیعی، از بهترین و دقیق‌ترین تقویم‌های جهان محسوب می‌شود. برخی از دلایل برتری این تقویم به ترتیب زیر است:

– مدت سال شمسی، نوروز و کبیسه‌های تقویم هجری شمسی دقیقاً بر مبنای محاسبات نجومی تعیین می‌شود. تقویم هجری شمسی، تنها تقویم متداول در جهان است که علاوه بر کبیسه‌های چهار ساله، کبیسه پنج ساله نیز دارد. وجود کبیسه‌های پنج ساله، باعث انطباق دائمی و دقیق‌تر تقویم هجری شمسی با فصول طبیعی می‌شود.

– تعداد روز در ماه‌های تقویم هجری شمسی مبنای نجومی و طبیعی دارد. به عبارت دقیق‌تر، تعداد روزهای ماه‌ها با مدت حرکت ظاهری غریب‌نواخت مرکز خورشید روی دایره‌البروج هماهنگی کامل دارد.

– آغاز سال تقویم هجری شمسی، با سالگرد تولد بهار و آغاز شکوفایی دوباره طبیعت شروع می‌شود.

مطابق مصوبه هیات محترم وزیران در سال 1379، موسسه ژئوفیزیک دانشگاه تهران موظف است تا پایان تیرماه هر سال نسبت به استخراج و تنظیم تقویم کشور برای سال بعد اقدام کند.

سال 1381 معاون پژوهشی دانشگاه تهران با پیشنهاد تشکیل مرکز تقویم دانشگاه تهران و معرفی اعضای شورای مرکز تقویم موافقت کرد.

همچنین محاسبه و اطلاع رسانی درباره پدیده‌های نجومی مرتبط با تقویم (مانند خورشیدگرفتگی و ماه گرفتگی) از وظایف این مرکز به شمار می‌آید.

مرکز تقویم دارای یک شورای تخصصی متشکل از حداقل هفت نفر از صاحب نظران شاخه‌های علمی وابسته است.

این شورا قبل از پایان خرداد هر سال، کار استخراج و تنظیم تقویم سال بعد را انجام می‌دهد تا پس از درج مناسبت‌ها از سوی شورای فرهنگ عمومی، تقویم رسمی کشور در شورای عالی انقلاب فرهنگی به تصویب برسد.

کارگاه استخراج تقویم

تقویم هجری شمسی از لحاظ نجومی و طبیعی، دقیق‌ترین تقویم جهان است. از این رو بر هر دانش‌پژوه ایرانی به عنوان وارث دقیق‌ترین تقویم جهان، لازم است معلوماتی درباره استخراج این تقویم به عنوان یک میراث علمی و فرهنگی ایران زمین داشته باشد.

مرکز تقویم موسسه ژئوفیزیک دانشگاه تهران با همین نگاه اقدام به برگزاری نخستین کارگاه یک روزه استخراج تقویم هجری شمسی در روز پنجشنبه، چهارم اسفند کرده است.

امیر حسن‌زاده - کارشناس موسسه ژئوفیزیک دانشگاه تهران